

**Προς τον Αν. Υπουργό ΥΠΕΝ κο Σ. Φάμελλο του
Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας**

Αθήνα, 10 Ιανουαρίου 2017

Θέμα: Διατύπωση γνώμης επί του Σχεδίου Π.Δ . «Χαρακτηρισμός της περιοχής του Εθνικού Δρυμού Λευκών Ορέων ως Εθνικού Πάρκου καθορισμός ζωνών προστασίας και χρήσεων, όρων και περιορισμών»

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,

Η Επιτροπή ΦΥΣΗ 2000, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της, διατυπώνει την γνώμη της, την οποία εγγράφως σας διαβιβάζω, σε ό,τι αφορά στο σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος με τίτλο:

«Χαρακτηρισμός της περιοχής του Εθνικού Δρυμού Λευκών Ορέων ως Εθνικού Πάρκου καθορισμός ζωνών προστασίας και χρήσεων, όρων και περιορισμών».

Η Επιτροπή Φύση 2000 συγκλήθηκε σε συνεδρία την 09.01.2017 και ώρα 10.30 π.μ. στις εγκαταστάσεις του ΥΠΕΝ (Μεσογείων 119 Αθήνα) μετά από πρόσκληση των μελών, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη είχαν ενημερωθεί από τον Πρόεδρο της Επιτροπής με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο για το περιεχόμενο του σχεδίου Π.Δ., των σχολίων της διαβούλευσης και είχε ζητηθεί η έγκαιρη προετοιμασία απόψεων και σχολίων, αλλά και κατάθεσή τους με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο πριν την συνεδρίαση της επιτροπής. Τα μέλη της επιτροπής σχολίασαν, αντάλλαξαν απόψεις επί του συνόλου και επί των άρθρων του σχεδίου Π.Δ. και κατέθεσαν τις τελικές απόψεις τους στην ειδική συνεδρίαση της Επιτροπής την 09.01.2017. Τα μέλη της επιτροπής σχολίασαν, αντάλλαξαν απόψεις επί του συνόλου και επί των επιμέρους άρθρων και κατέθεσαν τις απόψεις τους.

Με βάση το σύνολο των απόψεων των μελών της, λαμβάνοντας υπόψη τα σχόλια και της ανοικτής διαβούλευσης η **Επιτροπή διατυπώνει ομόφωνα κατ' αρχήν θετική γνώμη για το σχέδιο Π.Δ.**

Η πρόταση για επέκταση της υφιστάμενης από το 1962 προστατευόμενης περιοχής ώστε να ενσωματωθούν στο προστατευτικό πλαίσιο οι πολύτιμες οικολογικά εκτάσεις πέρα από τον Εθνικό Δρυμό Σαμαριάς, που πλέον θα αποτελεί τον πυρήνα του Εθνικού Πάρκου, είναι ιδιαίτερα σημαντική και αντίστοιχη του φυσικού ιδιαίτερα χλωριδικού πλούτου και ποικιλίας που φιλοξενούν. Η επέκταση επίσης θεωρούμε ότι καλύπτει πλήρως τις δύο περιοχές Natura 2000 που βρίσκονται στην περιοχή (ο διαθέσιμος χάρτης δεν το καθιστά σαφές). Ιδιαίτερα σημαντική επίσης είναι η κατοχύρωση της περιοχής με Π.Δ. δεδομένου ότι επί χρόνια ο φορέας διαχείρισης της περιοχής λειτουργούσε χωρίς να υπάρχει προηγούμενο

ξεκάθαρο θεσμικό πλαίσιο το οποίο έπρεπε να εφαρμόζει ώστε να διασφαλιστεί η ακεραιότητα της περιοχής.

Ο κύριος προβληματισμός των μελών της Επιτροπής Φύση 2000 είναι η εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας του Φ.Δ. που προβλέπεται από το διάταγμα για την επίτευξη του σκοπού του, ο οποίος δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί, εάν δεν εξασφαλιστούν οι ελάχιστες απαραίτητες πιστώσεις για την υποστήριξη των διαφόρων ανελαστικών αναγκών. Κατά συνέπεια και λαμβάνοντας υπόψη ιδιαίτερα τις παρατηρήσεις της Διεύθυνσης Δασών Χανίων στη δημόσια διαβούλευση για την ανάγκη ο υφιστάμενος Φορέας Διαχείρισης να λάβει πλήρη ευθύνη της προστατευόμενης περιοχής, η Επιτροπή με αφορμή το συγκεκριμένο Π.Δ. κρίνει απαραίτητο να διευκρινιστεί το μέλλον του εθνικού συστήματος προστατευόμενων περιοχών και να εξασφαλιστεί η σταθερή και συνεπής χρηματοδότηση του. Γι' αυτό επαναλαμβάνουμε τη διάθεση των μελών της να συνδράμουν προς τη διαμόρφωση του πλαισίου διοίκησης των προστατευόμενων περιοχών, σύμφωνα με τις πρόσφατες ανακοινώσεις σας.

Επίσης τα μέλη της επιτροπής θεωρούν ότι, πέρα του φορέα διαχείρισης και συνδυαστικά με τα προαναφερθέντα, θα πρέπει να εξεταστούν και να αντιμετωπιστούν θέματα υποστελέχωσης και χρηματοδότησης των δημοσίων φορέων που ασκούν σχετικές αρμοδιότητες στην προστατευόμενη περιοχή.

Περαιτέρω, τα μέλη της Επιτροπής διατυπώνουν σχόλια, επιφυλάξεις, ενστάσεις και προτάσεις για τα επιμέρους άρθρα οι οποίες και παρατίθενται στη συνέχεια.

Σχόλια επί του σχεδίου Π.Δ.

- 1) Διακριτικός τίτλος εθνικού πάρκου: Δεδομένης της αναγνώρισης και της τουριστικής απήχησης που έχει το «φαράγγι της Σαμαριάς», θεωρούμε ότι η ονομασία της περιοχής θα ήταν χρήσιμο να περιλαμβάνει και τη Σαμαριά. Συνεπώς προτείνουμε το εθνικό πάρκο να ονομαστεί - «Εθνικό Πάρκο Λευκών Ορέων – Σαμαριάς».
- 2) Στο σκοπό προτείνεται επίσης να συμπεριληφθεί ότι: «..Επιδιώκεται επίσης η προώθηση της διεθνούς φήμης του Εθνικού Παρκου Λευκών Ορέων και η εναρμόνιση με τις κατευθύνσεις των διεθνών οργανισμών στους καταλόγους των οποίων είναι ενταγμένο το Εθνικό Πάρκο Λευκών Ορέων».
- 3) Ζώνες προστασίας: Οι προτεινόμενες ζώνες του εθνικού πάρκου συμφωνούν με τις προτάσεις της οριοθέτησης της ΕΠΜ. Σύμφωνα δε με το άρθ. 5 παρ. 3.ζ του ν. 3937/2011 οι όροι προστασίας κλιμακώνονται ενώ προβλέπεται σύμφωνα με το άρθ. 5 παρ. 6 του ν. 3937/2011 περιφερειακή ζώνη. Η πρόβλεψη για την περιφερειακή ζώνη αποτελεί επίσης απαίτηση από την UNESCO για τη διατήρηση της περιοχής ως Απόθεμα Βιόσφαιρας. Ωστόσο ο χαρακτηρισμός των επιμέρους ζωνών, πλην του πυρήνα (νυν Εθνικού δρυμού) που χαρακτηρίζεται ως Περιοχή Προστασίας της Φύσης, θεωρείται ιδιόμορφος αν όχι ανεπαρκής. Συγκεκριμένα, οι ζώνες του εθνικού πάρκου ορίζονται ως «ζώνες κλιμακωτής προστασίας» Α1, Α2, Β1, Β2, και Β3. Η επιλογή αυτού του χαρακτηρισμού παρόλο που σύμφωνα με το άρθ. 5 παρ. 3ζ εδ. 2 του ν. 3937/2011 γίνεται «με γνώμονα την ολοκληρωμένη προστασία των προστατευτέων οικολογικών ή άλλων φυσικών αξιών», δεν πληροί την απαίτηση του άρθ. 5 παρ. 3ζ εδ. 1 του ν. 3937/2011 βάσει του οποίου η οριοθέτηση των ζωνών προστασίας γίνεται «για τη σαφή και κατανοητή από όλους τους χρήστες των περιοχών αυτών προστασία και διαχείριση». Η επιλογή του χαρακτηρισμού μίας ζώνης ως «ζώνη κλιμακωτής προστασίας» δεν είναι ούτε σαφής ούτε κατανοητή, ειδικά αν πρέπει να μεταφραστεί για να γίνει κατανοητή από τους επισκέπτες της

περιοχής. Οι ζώνες θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν απλά ως «ζώνη Α1, Α2...Β3», χωρίς την αναφορά σε «κλιμακωτή προστασία». Με τη διαβαθμισμένη παρουσίαση των ζωνών η κλιμάκωση γίνεται πολύ πιο απλή και συνεπώς πιο κατανοητή.

- 4) Όρια περιοχής: Με δεδομένη την πρόταση του ΥΠΕΝ για επέκταση της Ειδικής Ζώνης Διατήρησης GR4340008 «Λευκά όρη και παράκτια ζώνη», το Εθνικό Πάρκο και οι προβλέψεις του Π.Δ. θα πρέπει να περιλαμβάνει στα όρια του και αυτή την περιοχή. Επιπλέον, σύμφωνα με πρόταση του Φορέα Διαχείρισης, προτείνεται η επανεξέταση των βορείων ορίων του Εθνικού Πάρκου τα οποία καθορίζονται από την ισοϋψή των 800 m έτσι ώστε να συμπίπτουν με γραμμικά και εύκολα αναγνωρίσιμα στοιχεία του τοπίου, όπως οι δρόμοι.
Προτείνεται στο ΥΠΕΝ να επαναξιολογήσει τη δυνατότητα δημιουργίας μιάς ρυθμιστικής ζώνης μεταξύ του πυρήνα και της περιφερειακής ζώνης στο βόρειο τμήμα του δρυμού της Σαμαριάς.
Επίσης, θεωρούμε ότι θα πρέπει να προβλεφθεί η επέκταση των ορίων του Εθνικού Πάρκου στον θαλάσσιο χώρο, σε αντιστοιχία με την πρόταση για επέκταση των ορίων της περιοχής Natura 2000 στον θαλάσσιο χώρο.
- 5) Σε κάθε ζώνη ορίζεται ένας «διαχειριστικός στόχος». Με δεδομένο ότι ο σκοπός του διατάγματος δεν περιορίζεται στη διαχείριση της περιοχής αλλά και στην «προστασία και διατήρηση», σε κάθε ζώνη δύναται να ορίζονται επιμέρους στόχοι, πρόσθετοι στους γενικούς στόχους του διατάγματος. Ωστόσο δεν είναι κατανοητό ποιος ο σκοπός ορισμού «διαχειριστικού» και όχι ευρύτερου στόχου προστασίας. Εξάλλου η διαχείριση αποτελεί σημαντικό και απαραίτητο εργαλείο για την επίτευξη όλων των στόχων προστασίας μίας προστατευόμενης περιοχής.
- 6) Απαιτείται επικαιροποίηση προβλέψεων του Π.Δ. που πλέον είναι ανεπίκαιρες, έχουν καταργηθεί ή αναφέρονται σε αρμοδιότητες που έχουν μεταφερθεί όπως αυτή σχετικά με τον «Κανονισμό Διοίκησης και Λειτουργίας» (άρθ. 5) και τις πινακίδες του «Υπ. Συγκοινωνιών» (άρθ. 3, παρ. 3.3.4.Β.1)
- 7) Θα ήταν σκόπιμο να διευκρινιστεί το μελλοντικό καθεστώς των δύο καταφυγίων άγριας ζωής (ΚΑΖ) που αναφέρει η ΕΠΜ. Θα ήταν σκόπιμο να διευκρινιστεί ότι στα τμήματα των ζωνών του εθνικού πάρκου που συμπίπτουν με τα ΚΑΖ ισχύουν οι προβλεπόμενες για τα ΚΑΖ νομικές ρυθμίσεις.
- 8) Η παράγραφος σχετικά με την επιστημονική έρευνα στην Περιοχή Προστασίας της Φύσης προτείνεται να συμπληρωθεί ως εξής: "Η επιστημονική έρευνα, κατόπιν αδείας του Φορέα Διαχείρισης και με την προϋπόθεση ότι δεν δημιουργούνται προβλήματα υποβάθμισης των πληθυσμών των σημαντικών ειδών χλωρίδας και πανίδας ή του οικοσυστήματος και εξασφαλίζεται ο μέγιστος βαθμός προστασίας της φύσης και του τοπίου." Επιπλέον, προτείνεται ανάλογη παράγραφος σχετικά με την επιστημονική έρευνα να προστεθεί στις δραστηριότητες που επιτρέπονται εντός των ορίων των ζωνών Α1 και Α2 καθώς και στη ζώνη διαχείρισης του φαραγγιού της Ίμπρου (ζώνη Γ).
- 9) Σύμφωνα με τα σχόλια του Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς, η λειτουργία των ήδη εγκατεστημένων εντός του Πυρήνα του Δρυμού μελισσοκομικών

μονάδων δεν ασκεί κάποιου είδους αρνητική επίπτωση στο φυσικό περιβάλλον του Δρυμού και αντίθετα είναι επιθυμητή. Προτείνεται στις δραστηριότητες που επιτρέπονται εντός της Περιοχής Προστασίας της Φύσης να προστεθεί: "Η λειτουργία των μελισσοκομικών μονάδων που είναι ήδη εγκατεστημένες εντός της Περιοχής Προστασίας της Φύσης."

- 10) Αναφορικά με τις παρ. 3.3.1.B.6 και 3.3.3.B.12 περί συλλογής βοτάνων και δεδομένου ότι η Κεντρική Υπηρεσία σε συνεργασία με το ΜΑΙΧ και Δ/ση Δασών Χανίων υλοποιούν πρόγραμμα αξιολόγησης φυσικών πληθυσμών αρωματικών φυτών στα Λευκά Όρη, με σκοπό την συλλογή τους και για εμπορικούς λόγους ανάλογα με τις συνθήκες προστασίας και ανάπτυξή τους όπως με τη σχετική Δασική αστυνομική Διάταξη(ΔΑΔ) επιτρέπεται καθώς επίσης και ότι η ποσότητα συλλογής δευτερευουσών καρπώσεων σύμφωνα με την δασική νομοθεσία καθορίζεται από την Δασική υπηρεσία (ΚΥΑ 125188/246/22-1-13 (ΦΕΚ 288 Β')), θεωρούμε ότι οι εν λόγω διατάξεις θα πρέπει να διαμορφωθούν ως εξής: «Η συλλογή βοτάνων, που η ποσότητά τους θα καθορίζεται από την Δ/ση Δασών Χανίων, ενώ ασπόνδυλων και μανιταριών για την κάλυψη αποκλειστικά και μόνον ατομικών αναγκών των κατοίκων σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις ισχύουσας νομοθεσίας και σύμφωνα με γμώμη του Φορέα Διαχείρισης βάσει του σχεδίου Διαχείρισης». Σύμφωνα με τα σχόλια του Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς και βάσει τόσο της παρακολούθησης των ειδών χλωρίδας και των οικοτόπων εκ μέρους του Φορέα Διαχείρισης όσο και της μακροχρόνιας παρακολούθησης των αυτοφυών αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών στο Νομό Χανίων, η συλλογή της μαλοτήρας (*Sideritis syriaca*) εντός της ζώνης Α δεν προβλέπεται να δημιουργήσει πρόβλημα στον πληθυσμό του είδους με την προϋπόθεση ότι τηρείται η αρχή της αειφορίας των καρπώσεων. Προτείνεται στις δραστηριότητες που επιτρέπονται εντός των ζωνών Α1 και Α2 να προστεθεί: «Η συλλογή της μαλοτήρας (*Sideritis syriaca*) για εμπορία επιτρέπεται με την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι σχετικοί όροι του Σχεδίου Διαχείρισης και οι κείμενες διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας και μόνον κατόπιν αδείας του Φορέα Διαχείρισης.»
- 11) Χρήση, συντήρηση, βελτίωση οδών: Στο σύνολο του διατάγματος διακρίνεται μία εκτεταμένη αναφορά στη χρήση, συντήρηση και βελτίωση οδών ακόμα και σε περιοχές όπως η ζώνη Α2 στην οποία δεν υπάρχουν δρόμοι. Αντίστοιχα, στο αρθ. 3, παρ. 3.3.1.B.1 η πρόβλεψη για ασφαλοστρωση στη ζώνη Α1 δεν αιτιολογείται και θα πρέπει να αφαιρεθεί. Αντίστοιχα η πρόβλεψη για κίνηση τροχοφόρων εκτός των υφιστάμενων οδών στο άρθ. 3.3.3.B.4 είναι δυσνόητη και δεν είναι συμβατή με τις προβλέψεις του αρθ.13 παρ.4α και β του ν. 3937/2011. Σε κάθε περίπτωση η αναφορά σε νόμιμα υφιστάμενες οδούς είναι απαραίτητη, θα πρέπει να παραμείνει όπου κρίνεται απαραίτητο και να αποτελέσει κίνητρο για τον ορισμό του νόμιμου οδικού δικτύου στην Κρήτη, δεδομένου ότι υπάρχει διαβούλευση σχετικά με την επίλυση της νομιμότητας των οδών.
- 12) Δεδομένης της εξέλιξης της τεχνολογίας, θεωρούμε σκόπιμο να εξετασθεί, πιθανόν σε συνεργασία με το Υπουργείο Υποδομών, κατά πόσον θα επιτρέπεται και σε ποια σημεία του φαραγγιού η τοποθέτηση τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού (κεραίες κινητής τηλεφωνίας, τηλεόρασης κλπ).

- 13) Δεδομένου ότι ο Φορέας Διαχείρισης δεν έχει αρμοδιότητα επιβολής κυρώσεων όταν διαπιστώνει παραβάσεις κατά την άσκηση των καθηκόντων του, θα πρέπει να συμπεριληφθεί διάταξη σχετικά με τη υποχρέωση του Φορέα να ενημερώνει τις αρμόδιες υπηρεσίες σε περίπτωση που διαπιστώσει παράβαση, προκειμένου να γίνουν οι απαιτούμενες ενέργειες καταλογισμού (προτείνουμε η προσθήκη να γίνει στο άρθρο 5)
- 14) Όσον αφορά στο άρθρο 5 θα πρέπει η παράγραφος 2 να προηγείται της παραγράφου 1 διότι η σύνταξη του Σχεδίου Διαχείρισης προηγείται της εκπόνησης του προγράμματος Φύλαξης. Το δε Πρόγραμμα Φύλαξης θα πρέπει να προβλέπει προσωπικό ανάλογο με τις ανάγκες και την επισκεψιμότητα των αναφερόμενων Περιοχών προστασίας και στο οποίο θα πρέπει να υπάρχουν προβλέψεις πέρα αυτών της Δασικής Νομοθεσίας.
- 15) Όσον αφορά στο άρθρο 6 «Μεταβατικές διατάξεις,» δεδομένου ότι το μεγαλύτερο μέρος αρμοδιοτήτων διαχείρισης επί του παρόντος ασκείται από την Δ/νση Δασών Χανίων και μέχρι ο υφιστάμενος Φορέας να λάβει την πλήρη διαχείριση με την εξασφάλιση χρηματοδότησης και προσωπικού – αναγκαίες προϋποθέσεις που επισημαίνονται και στην εισαγωγή της γνώμης – θα πρέπει να προβλεφθεί μεταβατικός χρόνος και να οριστεί η υπηρεσία που θα αναλάβει κατά το μεταβατικό διάστημα την άσκηση των σχετικών αρμοδιοτήτων
- 16) Επειδή εντός της περιοχής που καλύπτει το Π.Δ. εντοπίζονται, διάσπαρτα, μεμονωμένα μνημεία και ευρύτεροι αρχαιολογικοί χώροι, προτείνουμε τις ακόλουθες τροποποιήσεις για λόγους προστασίας των μνημείων-χώρων, αλλά και συνέπειας με την ορολογία του αρχαιολογικού νόμου.
- i. Άρθρο 3.2, Β.6: Να αντικατασταθεί ως εξής: Η εκτέλεση "ανασκαφικού έργου και έργων προστασίας, συντήρησης και ανάδειξης αρχαιολογικών χώρων, ιστορικών τόπων, μνημείων και άλλων αξιόλογων παραδοσιακών στοιχείων".... και μετά από ενημέρωση του Φορέα Διαχείρισης.
  - ii. Άρθρο 3.3.3, Β1: Να αντικατασταθεί ως εξής: Η εκτέλεση "ανασκαφικού έργου και έργων προστασίας, συντήρησης και ανάδειξης αρχαιολογικών χώρων, ιστορικών τόπων, μνημείων και άλλων αξιόλογων παραδοσιακών στοιχείων" ....
  - iii. Άρθρο 3.3.3, Β18: Να προστεθεί μετά από τη φράση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας "μετά από έγκριση των συναρμόδιων Υπηρεσιών".
  - iv. Άρθρο 3.3.3, Γ 5: Αναφέρεται .... ύστερα από γνώμη της ΕΠΑΕ β' βαθμού. α) Να προστεθεί η φράση "ή κατά περίπτωση του ΥΠΠΟΑ, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις". Επίσης, μάλλον πρέπει να αντικατασταθεί ο όρος ΕΠΑΕ, διότι πλέον ονομάζεται Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής.
  - v. Άρθρο 3.3.3, Γ 6: Μετά το ερειπωμένων οικισμών να προστεθεί "σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας κατά περίπτωση νομοθεσίας, καθώς και η χρήση τους" .....
- 17) Σημειώνεται ότι το Π.Δ. ενσωματώνει τις προτάσεις του κεφαλαίου 5 της ολοκληρωμένης το 2009 επικαιροποιημένης ΕΠΜ, ωστόσο εκτιμάται ότι έχει ελλειπή νομική επεξεργασία.

Για την επιτροπή φύση 2000

Ο Πρόεδρος

A handwritten signature in black ink, consisting of a series of loops and a long horizontal stroke at the end.

Δρ. Β. Λυκούσης